

Barcelona = 70% París

Comparar-se amb París

La capital més jacobina ens pot servir d'inspiració en l'organització del fet metropolità de Barcelona. Aquesta seria la hipòtesi d'aquesta text. Els ordres de magnitud de París i Barcelona guarden una certa proporció en nombre d'habitants. Barcelona assoleix el 72% de la capital francesa i el 69% si comparem les regions respectives i, al mateix temps, la relació de pes entre capital i regió és similar (de l'ordre del 32 al 34%, respectivament). La regió que comparem en el cas de Barcelona és la formada per cinc comarques: Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme i Vallès i en el cas de París la definida administrativament. L'àmbit barceloní inclou la dimensió real del fet metropolità continu: de Marató a Castelldefels i de Granollers a Martorell, més les extensions lineals per la costa del Maresme (Alt Maresme) i la Tordera (Baix Montseny), tot respectant l'espai del Penedès com a regió exterior, per la seva demanda de vegueria pròpia i pels menors vincles de mobilitat.

Fins i tot el terme municipal de Barcelona es comparable al de París (101 i 105 km² respectivament). Més densa París que Barcelona, però amb la presència de Collserola la realitat s'assembla força més. En termes superficials, la regió de Barcelona supera la de París però la presència de parcs de muntanya dibuixa aquí una realitat menys urbana, tot i que coincidim també en nombre de municipis: 127 a Barcelona, per 131 a París. L'ordre de magnitud dels problemes administratius i els seus llinars no apareix, doncs, realment massa diferent.

Aspirar a una regió i un fet metropolità que situïn Barcelona en el llinar del 70% de la capital francesa no deixa de ser una realitat avui ja efectiva en termes de població, alhora que és una bona aspiració en un horitzó de presència efectiva al món.

	habitants capital	habitants regió	% capital / regió
París	2.265.886	7.019.615	32%
Barcelona	1.620.943	4.814.858	34%
% Barcelona / París	72%	69%	

Si inundem per una mediterrània hipotètica una part de la regió i de la capital París obtindrem un mapa comparable amb el de Barcelona. Allà tenim una ciutat al mig d'un centre arrodonit, mentre que aquí el tenim tallat per una línia de costa. Amb mar o sense les realitat s'assemblen.

	habitants capital	habitants regió París i AMB	% capital / regió
París	2.265.886	7.019.615	32%
Barcelona	1.620.943	3.359.337	48%
% Barcelona / París	72%	48%	

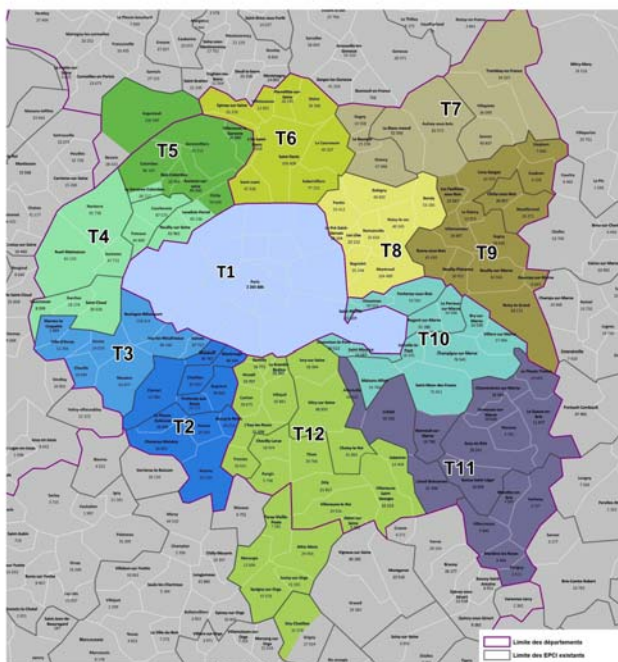
Si, en canvi, comparem l'àmbit de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), el resultat és força diferent: Barcelona presenta el 48% de la població de l'Àrea, com també l'AMB

representa també el 48% de la regió de París. Ja no seriem el 70% de París, sinó menys de la meitat!, però amb una mega capital sense rera fons metropolità reconegut.

Aprendre de París

La qüestió central és com París ha sabut organitzar un territori de 7 milions d'habitats. amb un fet metropolità que s'estén en les quatre direccions geogràfiques. I la resposta combina dos fets:

- Amb organització interna, no pas amb un sòl i uniforme llindar "metropolità".
- Amb la presència autònoma i directe de la capital, dialogant amb tots els altres.
- Sense corones de gradual perifèria metropolitana (diferenciant, per exemple, Àrea de Regió).

Nb de communes	Pop. totale INSEE 2012	Sup. (km ²)	Nb cons. Métropolitains	Nb cons. Territoriaux	Date installation	Président
----------------	------------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------------	-------------------	-----------

Paris	1	2 265 886	105,4	62	163		A. Hidalgo
Vallée Sud Grand Paris	11	394 997	47	11	80	18-janv	J.D. Berger
Grand Paris Seine Ouest	8	314 621	36,7	10	73	05-janv	P.C. Baguet
Paris Ouest La Défense	11	568 139	59,4	14	90	11-janv	J. Kossowski
Boucle Nord de Seine	7	434 977	49,7	10	80	12-janv	N. Goueta
Plaine Commune	9	414 806	47,4	12	80	19-janv	P. Brouezec
Paris Terres d'Envol	8	349 133	78,07	9	72	11-janv	B. Beschizza
Est Ensemble	9	402 477	39,18	10	80	07-janv	G. Cosme
Grand Paris Grand Est	14	385 323	71,58	14	80	09-janv	M. Teulet
T10 -	13	505 372	56,33	15	90	15-janv	J.J.P. Martin
T11 -	16	306010	99,8	17	82	27-janv	
T12 -	24	677874	123,59	25	92	12-janv	M. Leprêtre

Les Territoires de la métropole du Grand Paris

París s'organitza en 12 territoris. un dels qual és el municipi de París. Mentre que la capital compta amb districtes interiors, la resta de territoris es componen de diversos municipis:

- La major part dels territoris tenen contacte de frontera amb la capital, però no tots (3 d'11 no ho fan).
- Alguns dels espais externs tendim a pensar que són París, però no és el cas. Per exemple, *La Défense* (la nostra plaça d'Europa a l'Hospitalet) és a un altre territori.
- Els 11 territoris de perifèria contenen un ordre intern i no són simplement una suma de municipis ja que, en general, es componen de grups de 4 a 6 municipis. Aquest reconeixement geogràfic no es tradueix, en principi, en l'ordre administratiu.
- L'organització administrativa defineix competències regionals del conjunt i competències territorials, sovint molt coincidents en contingut. Són més precises les competències dels territoris que les de conjunt. Regeix una certa idea de subsidiarietat.
- La representació política defineix consellers territorials (1.062) i consellers metropolitans (209). Els presidents de cada territori són, alhora, vice-presidents de

l'àmbit regional, tot integrant les dues dimensions. Els consellers regionals són força proporcionals a la població (no és el cas de Barcelona dins l'AMB), encara que venen marcats pel seu origen als municipis (mínim 1, més d'altres en funció de l'indici de població).

Constatar les nostres dificultats

El grau de les nostres incoherències és majúscul:

- L'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) està mal definida i no respecta cap consideració tècnica (mobilitat, mercats laborals,...).
- La AMB no pot créixer i no sap créixer per vici d'origen.
- La AMB nega el fet comarcal i contraposa en la seva organització amb la resta de Catalunya.
- La AMB ignora la seva frontera exterior i funciona en base a una perifèria negada en termes de serveis i inversions (exclou 2 milions d'habitants).
- La AMB ha arribat a teoritzar una dualitat capital/país (metròpoli/ruralitat), una contraposició bloquejant, que no se sosté i que cal superar amb urgència.
- La dualitat de dues escales, Àrea i Regió metropolitanes de Barcelona, és improductiva, no equitativa, ingovernable.
- No es pot organitzar un país en corones graduals de perifèria (capital > 18 municipis TMB > AMB > ciutats de l'arc metropolità > Regió >...).
- El debat de l'elecció directa del president de l'AMB tendeix a planejar la construcció de la ciutat real, més que no un fet de regió metropolitana. Aquesta disputa de poder polític allunya el plantejament de la regió efectiva.
- La construcció de la 'ciutat real' no pot anar en detriment de la relació directa de Barcelona amb tota la seva metròpoli.
- Avui el vol ignorar que Barcelona ja és plenament regional en les seves relacions (tant en entrades com en sortides de mobilitat obligada), mentre la seva rodalia immediata és, sobretot, una perifèria de la capital (estretament lligada a ella).
- La mateixa redacció del PDU (Pla Director Urbanístic) de l'AMB xoca amb dificultats de dimensió que només es podran resoldre en base a una subdivisió territorial.
- La tendència a la uniformitat en la AMB consolida un model que no podrà ser Regional. Per exemple: una sola zona tarifària en transport públic, el mateix recàrrec a l'IBI, els mateixos serveis arreu,...

Les lliçons de París

Tot i l'esperit jacobí de França i alguns elements d'excessiva complexitat, els aspectes a retenir que són interessants per a Barcelona serien:

- La definició de diferents territoris dins la regió.
- La flexibilitat de sub àmbits territorials formats per petits grups de municipis.
- El diàleg directe de la capital amb tota l'escala regional.
- La no definició d'una primera corona immediata prioritària per a la capital.
- Un sentit de competències amb subsidiarietat.
- La suma de municipis per a construir les agregacions superiors i la mateixa representació política.
- L'habilitat en reconèixer identitats locals, espais de referència, límits administratius de diferent ordre i fer-ho tot compatible.

- I, amb tot, l'Estat manté competències funcionals importants al si de la regió capital.

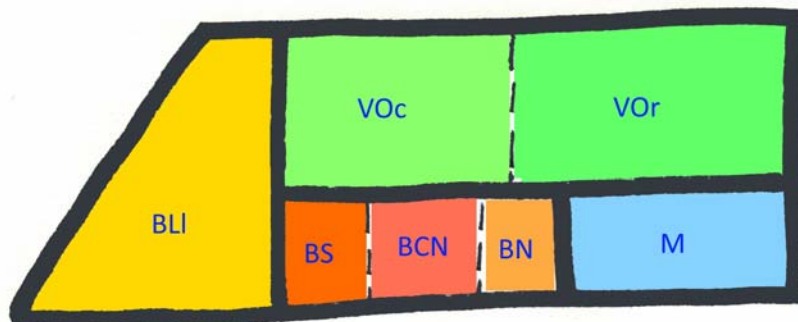
Aplicació a Barcelona del model París.

Tot i que s'hagi dissolt en Consell comarcal del Barcelonès, apareixen realitats que atenyen la ciutat central que són diferents de la resta de l'AMB i de la Regió, com són:

- La voluntat de crear un àmbit de treball al voltat del Besòs (Barcelonès Nord).
- La ciutat del Metro, la qual representa el veritable Barcelonès, a diferència de l'escala regional (Rodalies). Hi ha, doncs, un Barcelonès Sud i un Barcelonès Nord efectius. Vindrien a ser dos territoris comparables a alguns de París (els quals, per definició, superen sempre els 300 habitants).

El plantejament a escala regional de Barcelona podria resoldre tant la relació amb els territoris de la seva perifèria immediata com amb els de l'escala regional a partir de:

- Admetre que les comarques (Maresme, Vallesos i Baix Llobregat) s'incorporen senceres a la Regió i que poden treballar com a àmbits propis, com també de menor dimensió (subcomarcals).
- Una representació sistemàtica de regidors municipals com a consellers metropolitans permetria diverses escales de treball, compatibles entre si, tant en àmbits més formalitzats com en els àmbits de treball.
- Admetre que les realitats comarcals són realitats metropolitanes de caràcter específic i que han de ser resoltes localment en alguns aspectes (transport intern, espai agroforestal, especialitat econòmica...).
- Admetre una delimitació específica i acotada per a determinats serveis, com es el cas de l'àmbit de l'empresa TMB.
- 7 territoris formarien la Regió metropolitana de Barcelona: la capital Barcelona, el Barcelonès Nord, el barcelonès Sud, el Baix Llobregat, Vallès Occidental, el Vallès Oriental i el Maresme. Si cal, es pot reassignar alguns municipis a diferent comarca de les actuals. Els municipis del conjunt Barcelonès poden cooperar intensament entre ells, com també ho poden fer els dos Vallès, per la mateixa raó de vinculacions fortes. Es poden crear subàmbits a cada territori i poden ser formals o de treball. Entre els més destacats: Martorell, el Delta del Llobregat el Baix Montseny, l'Alt Maresme.
- L'actual AMB podria ser l'administració compartida de determinats àmbits i subàmbits. No hi ha d'haver contradicció en compartir serveis i el mapa general de la Regió.

Són uniformes les àrees metropolitanes?

L'experiència internacional no avala àrees metropolitanes uniformes i sense organització interior, excepte en el cas que siguin de petita dimensió o de menor població que permetin la seva uniformitat en base a un centre sobresortint respecte la perifèria. Les majors apareixen clarament organitzades en entitats interiors, com és el cas de Londres (amb comtats), París, el Rhur (diverses ciutats i agrupacions de municipis), i el Randstad (diverses poblacions i províncies). El cas de Barcelona hauria de partir també del reconeixement la realitat territorial, abans que d'un concepte rígid imposat.

manel larrosa
març 2019.